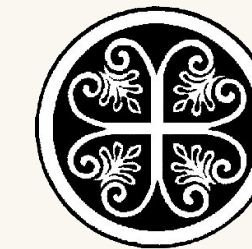

BURS FATTIGSTUGA

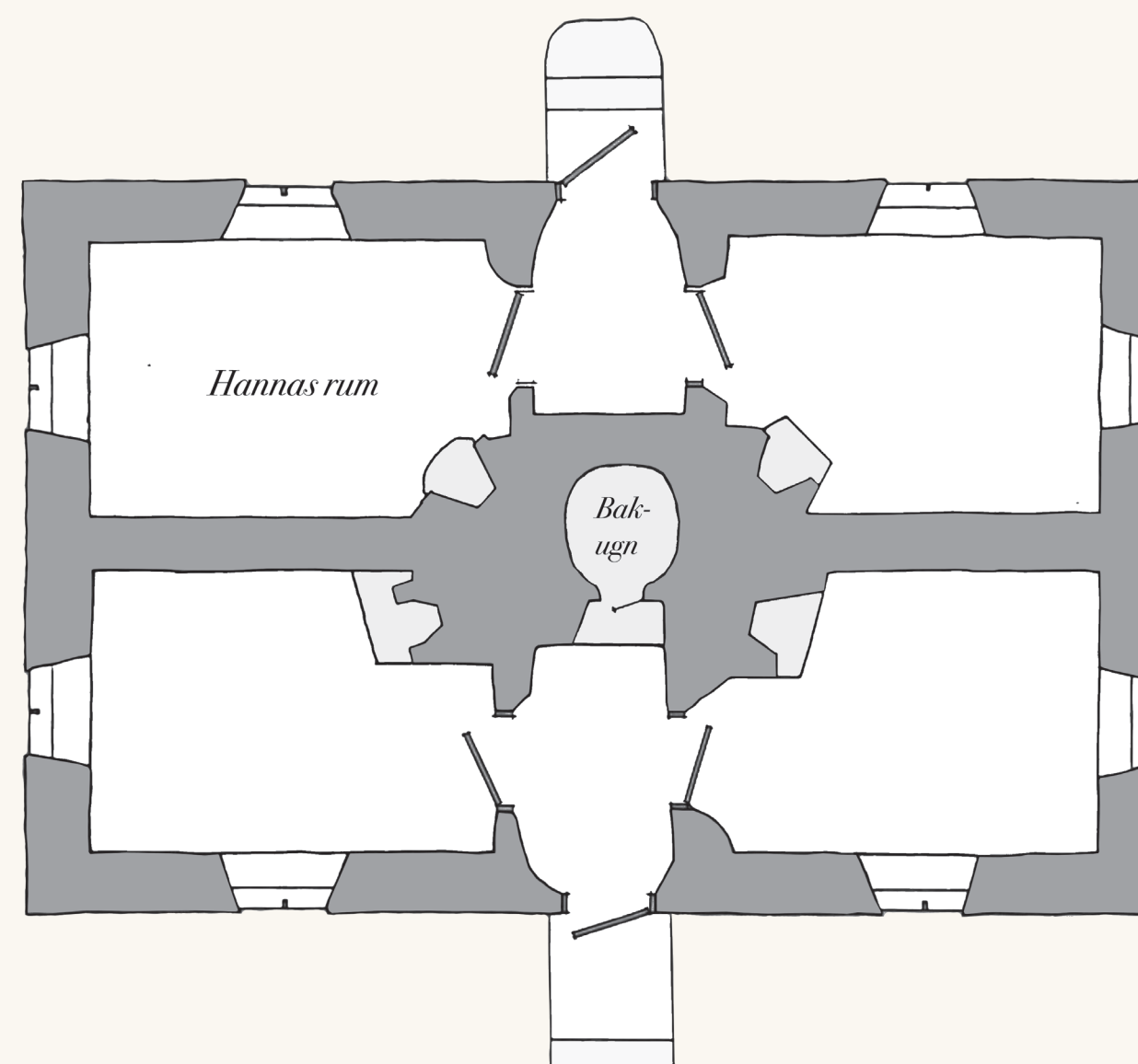

Hanna Holmberg (1879-1949), till höger i bild, flyttade redan som liten in i fattigstugan tillsammans med sin familj år 1880 och bodde där hela sitt liv. Hanna var tacksam för den omsorg som visats henne, hon bodde i det nordvästra rummet och jobbade som piga på de omkringliggande gårdarna. Interiören och möblemanget i hennes rum är delvis bevarat. (Foto: David Holmers 1930, Gotlands Museum.)

Fattigstugor byggdes för att ta hand om de som av olika anledningar hade svårt att försörja sig på egen hand. Det omfattade alltifrån äldre eller funktionsnedsatta till ensamma ogifta kvinnor med s.k. "oäkta" barn. Den fattiges familj flyttade oftast med, men barnen kunde också i vissa fall bli bortauktionerade till nya hem. En föregångare till Burs fattigstuga från tidigt 1800-tal finns omnämnd i kyrkböckerna men mycket lite är känt om den. Efter att kommunerna blivit lagskyldiga att ansvara för fattigvården uppfördes 1863-1864 den stuga som står här idag och den användes som fattigstuga fram till dess att Hanna Holmberg flyttade ut år 1945. Efter nedläggningen var huset i väldigt dåligt skick och samma år genomfördes därför en omfattande renovering. År 1977 köptes det och skänktes till Burs hembygdsförening som än idag äger och förvaltar byggnaden.

BURS HEMBYGDSFÖRENING

Efter reformationen kom fattigvården i Sverige att bli en samhällsangelägenhet friställd från kyrkan. Trots enskilda lagar och regleringar från 1600-talet och framåt var det först 1847 som de fattiga verkligen gavs vissa rättigheter. Då infördes en ny förordning som fastslog hur fattigvården skulle skötas. År 1860 fanns det 87 fattigstugor på Gotland. I samband med övergången från socknar till kommuner 1862, blev de senare fullt ansvariga för omsorgen om dessa vårdinrättningar. Förhållandena kunde dock fortfarande vara miserabla och i verkligheten hade de utsatta människorna fortfarande väldigt lite att säga till om fram till dess att den nya fattigvårdslagen kom år 1918. Där fastställdes samhällets förpliktelser gentemot den fattige och även dess rättigheter. Under 1920- och 1930-talet kom fler nya sociala reformer och fattigstugorna började avvecklas. I stället byggde man nya s.k. ålderdomshem, men i flera kommuner blev detta förverkligat först på 1950-talet.

Stugan är murad med en halv meter tjocka kalkstensväggar överdragna med vit kalkputs. Utmärkande för byggnaden är att den är uppdelad i två separerade delar med förstuga och två lägenheter om ett rum i vardera. Lägenheterna har enligt den tidens stadgar en egen öppen spis för värme och matlagning och i den södra förstugan finns en gemensam bakugn. Varje lägenhet har också två fönster i olika väderstreck. Det skapar en känsla av ljus och rymd i de annars små och trånga rummen där hela familjer kunde inhysas. För att vara en fattigstuga framstår den därför som relativt välplanerad. Taket är ett så kallat vildtäckt flistak, numera sällsynt men förr vanligt förekommande på framförallt sydöstra Gotland. Ett välkonstruerat stenflistak har lång livslängd men hög vikt och det vilar därför på sju kraftiga långsgående åsar av grova furustockar. Trots renoveringar har mycket av interiör, originaldetaljer och den ursprungliga karaktären bevarats och fattigstugan blev byggnadsminnesförklarad år 1988. Till huset hörde ursprungligen även vedbod, avträde och brunn.

För mer information / Information in english
www.hembygd.se/burs

